

Lineke Slingenberg

Quid pro nihilo

Na de branden in kamp Moria gaf het kabinet eindelijk gehoor aan de oproep om minderjarigen uit dit kamp op te vangen in Nederland.

Het gaat om 50 alleenstaande minderjarigen onder de 14 jaar en 50 personen ‘in gezinsverband met minderjarigen’. Het overbrengen van mensen uit Moria was een wens van D66, de ChristenUnie en, na de brand, ook het CDA. De prijs die hiervoor wordt betaald is hoog – blijkt uit vier voornemens van het kabinet.

Ten eerste gaat het totaal aantal asielzoekers dat uit Moria wordt opgevangen af van het quotum voor uitgenodigde vluchtelingen. Nederland hervestigt jaarlijks 500 vluchtelingen in kwetsbare situaties uit vluchtelingenkampen buiten Europa. Terwijl uitgenodigde vluchtelingen al zijn geselecteerd en hier dus geen asielprocedure meer hoeven te doorlopen, geldt dat niet voor de asielzoekers uit Moria. Mogelijk krijgen op basis van deze uitruil dus uiteindelijk *minder* mensen een status in Nederland.

Ten tweede kondigde de staatssecretaris aan dat het eerste gehoor in de asielprocedure zal worden geschrapt en dat in het aanmeldgehoor ‘het element van het asielmotief’ wordt toegevoegd, overigens ‘zonder dat daarover verdiepende vragen worden gesteld’. Direct bij aanmelding zullen asielzoekers dus worden gevraagd naar hun asielmotieven, voordat zij een advocaat hebben gesproken. Hoewel in april werd aangekondigd dat de rechtsbijstand in de eerste fase van de asielprocedure toch niet zou worden afgeschaft, wordt dit nu de facto alsnog geregeld. In dit nummer van *A&MR* is veel aandacht voor het belang van een effectief rechtsmiddel. Zoals Karen Geertsema schrijft, zal de intensiteit van het rechterlijk onderzoek toe moeten nemen indien de procedurele waarborgen tijdens de eerste fase van de asielprocedure op deze wijze worden verzwakt.

Het derde onderdeel van de deal gaat over iets heel anders: het verblijfsrecht van in Nederland getogen migranten. De mogelijkheden om een aanvraag voor een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd af te wijzen op grond van openbare orde voor vreemdelingen die in Nederland zijn geboren of voor hun vierde levensjaar in Nederland zijn komen wonen en nooit buiten Nederland hebben gewoond, zullen worden verruimd. Tot nu toe is een dergelijke afwijzing alleen mogelijk bij veroordeling tot een gevangenisstraf van meer dan 60 maanden, vanwege handel in verdovende middelen. Deze wettelijke beperking zal worden geschrapt, waardoor elke veroordeling wegens een misdrijf waartegen een gevangenisstraf van drie jaren of meer is *bedreigd*, voldoende grond zal zijn voor afwijzing. Deze zoveelste aanscherping van de glijdende schaal kreeg, anders dan de eerste twee onderdelen van de deal, weinig kritiek. Zoals door Martijn Stronks beschreven (‘Een bijna ongebreidelde beteugeling van de tijd’, *NJB*, in 2013), blijft dit dus voor de overheid een uiterst geschikt instrument voor een zichtbaar en restrictief migratiebeleid, zonder dat dit fundamentele vragen oproept.

En zo lijkt het erop dat de VVD veel heeft binnengehaald in deze deal, en D66 en de CU met lege handen achterblijven. Ondertussen wijst niets erop dat er een einde komt aan het vasthouden van asielzoekers op de Griekse eilanden. Het aanscherpen van de strafmaat voor mensensmokkel, het vierde onderdeel van de ‘Moria deal’, zal geen soelaas brengen voor de mensen die daar reeds vastzitten en – bij gebrek aan een veilig en legaal alternatief – evenmin leiden tot minder mensen die de oversteek wagen. Bovendien lijkt het onwaarschijnlijk dat het *Migration Pact* van de Europese Commissie, met nadruk op vrijwillige solidariteit en de mogelijkheid om verantwoordelijkheid af te kopen, iets gaat veranderen aan de ‘root causes’ van Moria.